

Lielā Subates ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi

SASKAŅOTS

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides
zinātniskais institūts "BIOR"

SASKAŅOTS

Valsts vides dienests

Rīga, 2022

1. Ūdenstilpes raksturojums

Lielais Subates ezers (ūdenstilpes kods 22009) atrodas Augšdaugavas novada teritorijā ($25^{\circ} 55' 07'' / 56^{\circ} 00' 40''$).

Saskaņā ar Civillikuma I Pielikumu Lielais Subates ezers pieder pie publiskajiem ūdeņiem.

Ezera ūdens virsmas platība ir 48,1 ha (V/U "Meliorprojekts" 2000. gada dati), maksimālais dziļums – 16,6 m, vidējais – 7,7 m (Valsts meliorācijas projektēšanas institūta 1972. gada dati). Pēc Daugavpils universitātes 2009. gada datiem maksimālais dziļums – 32,1 m.

Lielais Subates ezers ir caurtekošs. Tajā ietek Čulgene un ūdensteces no Āzišķu un Mazā Subates ezera. No ezera iztek Dzirnavupīte, kas ietek Kreunā. Tālākā notece pa Lietuvas teritoriju caur Šventuju, Neris un Nemūnu uz Kuršu līci.

Ezera grunts pārsvarā dūņaina un smilšaina.

Viršūdens aizaugums, ko veido niedres, kosas, kalmes, grīšļi un citi ūdensaugi, novērtēts ap 5% no ezera ūdens virsmas platības.

Lielais Subates ezers pieder pie vāji eitrofa tipa ezeriem, kam nav raksturīga augsta potenciālā zivju produktivitāte.

Ezers atrodas Subates pilsētas teritorijā. Krastmala apaugusi ar kokiem un krūmiem, tālāk pļavas, vietām – mežs. Kopumā ezera ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības vajadzībām.

Saskaņā ar Ilūkstes novada teritorijas plānojumu 2019.–2030. gadam Lielajam Subates ezeram aizsargjoslas platums ir 10 m.

Saskaņā ar Zvejniecības likumu ap ezera krastu noteikta 10 m plata tauvas josla, ko zvejnieki un makšķernieki drīkst izmantot, pārvietojoties gar krastu, bet citām ar zvejniecību saistītām vajadzībām to var izmantot pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku.

2. Ihtiofauna

No 05.07.2022. līdz 06.07.2022. Lielajā Subates ezerā tika veikta kontrolzveja, izmantojot tīklus ar linuma acu izmēru 8, 13, 14, 15, 18, 20, 25, 27, 30, 33, 35, 40, 45, 50, 60 un 70 mm, zivju mazuļu vadu (linuma acu izmērs āmī – 5 mm) un vēžu murdus.

2022. gada kontrolzvejā Lielajā Subates ezerā tika konstatētas 10 zivju sugas: plaudis *Abramis brama*, plicis *Blicca bjoerkna*, rauda *Rutilus rutilus*, rudulis *Scardinius erythrophthalmus*, līnis *Tinca tinca*, sudrabkarūsa *Carassius gibelio*, vīķe *Alburnus alburnus*, asaris *Perca fluviatilis*, ķīsis *Gymnocephalus cernua* un akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, kā arī platspīļu vēzis *Astacus astacus*.

Ar 8 – 18 mm tīkliem noķertas deviņu sugu zivis, no kurām pēc skaita: raudas – 58%, asari – 18%, vīķes – 9%, ruduļi – 7%, ķīši – 4%, plauži – 1%, pliči – 1%, līņi – 1% un akmeņgrauži – 1%

Ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas četru sugu zivis, no kurām pēc skaita: asari – 49%, raudas – 22%, plauži – 21%, un ruduļi – 8%.

Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas divu sugu zivis, no kurām pēc skaita: plauži – 75% un sudrabkarūsas – 25%.

Ar mazuļu vadu noķertas četru sugu zivis: plaudis, rauda, asaris un akmeņgrauzis.

Ar vēžu murdiem tika noķerti 12 platspīļu vēži.

Pēc piecdesmito gadu datiem ezerā bijušas sastopamas 11 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, ālants, asaris, ķīsis un vēdzele.

Nozvejas statistikā no 1955. gada līdz 2004. gadam pieminētas astoņas zivju sugas: līdaka, plaudis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, asaris un vēdzele.

Lielajā Subates ezerā 1990. gadā ielaistas karpas.

3. Ezera līdzšinējā zivsaimnieciskā izmantošana

Liels Subates ezers apzvejots no 1955. gada līdz 2004. gadam. No 1971. gada līdz 1976. gadam ezers bija nodots lietošanā valsts zivsaimniecībai, bet no 1977. gada līdz 1985. gadam – vietējam kolhozam.

Oficiāli reģistrētā nozveja piecdesmitajos gados svārstījies no 362 kg līdz 2979 kg (vidēji – 1109 kg) gadā (1.tab.) ar vidējo produktivitāti 23,0 kg no hektāra (2.tab.). 1965. gadā nozveja bijusi 488 kg vai 10,2 kg/ha, astoņdesmitajos gados tā svārstījies no 220 kg līdz 530 kg (vidēji – 375 kg) gadā vai 7,8 kg/ha, deviņdesmitajos gados – no 15 kg līdz 292 kg (vidēji – 92 kg) gadā vai 1,9 kg/ha, no 2000. gada līdz 2004. gadam – no 12 kg līdz 35 kg (vidēji – 24 kg) gadā vai 0,4 kg/ha. Nozvejas svārstības galvenokārt skaidrojamas ar izmaiņām zvejas intensitātē.

4. Zivju krājumu raksturojums

No 1955. gada līdz 2004. gadam vidējā zivsaimnieciskā produktivitāte bijusi samērā augsta – 8,9 kg/ha. Nozvejas pamatmasu veidoja līdakas un plauži. Abām minētajām sugām šajos gados vidējā produktivitāte ir attiecīgi 3,3 kg/ha un 1,9 kg/ha, atsevišķos gados sasniedzot: līdakām – 39,3 kg/ha un plaužiem – 11,5 kg/ha. Pārējo sugu zivis tika nozvejotas neregulāri vai ļoti maz.

2022. gada kontrolzvejā ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas četru sugu zivis, no kurām pēc masas: asari – 59%, raudas – 23%, plauži – 11% un ruduļi – 7%. Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas divu sugu zivis, no kurām pēc masas: plauži – 71% un sudrabkarūsas – 29%.

Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, Lielā Subates ezera zivju krājumu pamatmasu veido plauži, asari, raudas un ruduļi, mazāk ir līņu un sudrabkarūsu. Kontrolzvejā uz 15 m garu tīklu ar linuma acu izmēru 20 –

35 mm vidēji noķerts 0,1 kg zivju, bet uz 30 m garu 40 – 70 mm tīklu – 0,1 kg, kas ir slikts rezultāts Latvijas ezeriem vasaras sezonā un samērā slikts atbilstoša tipa ezeriem.

5. Iespējamā ezera zivsaimnieciskā izmantošana

5.1. Dabisko zivju krājumu izmantošana

Zivis tiek zvejotas un makšķerētas, izmantojot to pašatražošanos. Zivju ielaišana netiek veikta. Nozvejas pamatmasu veidos plauži, asari, raudas un ruduļi. Ezera ikgadējā potenciālā galveno "rūpniecisko" zivju sugu kopējā nozveja, ieskaitot rūpniecisko zveju, makšķerēšanu, kā arī citas iespējamās neregistrētās nozvejas, varētu būt ap 30 kg/ha, kas pie ezera laukuma 48 ha dod ap 1,4 t gadā.

5.2. Zivju krājumu mākslīga papildināšana

Gadījumā, ja līdakas tiek intensīvi zvejotas un/vai makšķerētas, var veikt to kāpuru (ap 500 gab./ha jeb 24 tūkst. gab. gadā) vai mazuļu (ap 100 gab./ha jeb 4,8 tūkst. gab. gadā) ielaišanu uz izmantojamo (dotajai zivju sugai piemērotāko) platību – aptuveni 48 ha.

6. Ezera zivsaimnieciskās izmantošanas noteikumi

6.1. Rūpnieciskā zveja

6.1.1. Zivju zveja veicama, ievērojot Ministru kabineta 2007. gada 2. maija noteikumus Nr.295 "Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos".

6.1.2. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumiem Nr.796 "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos" Lielajā Subates ezerā noteikts tīklu limits – 75 m. Katrus 25 m no tīklu kopgaruma var aizstāt ar vienu murdu un kopumā lietot līdz trim murdiem, proporcionāli samazinot tīklu limitu. Pašvaldība reizi gadā līdz 1. jūlijam var iesniegt Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajam institūtam "BIOR" priekšlikumus par zvejas limitu izmaiņām.

6.2. Makšķerēšana

6.2.1. Makšķerēšana veicama, ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumus Nr.800 "Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi".

6.2.2. Ezerā vai tā daļā var organizēt licencēto makšķerēšanu, ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumu Nr.799 "Licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kārtība" prasības, noteiktā kārtībā izstrādājot licencētās makšķerēšanas nolikumu.

6.3. Zivju ielaišana

Ja tiek veikta zivju mazuļu ielaišana, ir jāievēro Ministru kabineta 2015. gada 31. marta noteikumi Nr.150 "Kārtība, kādā uzskaita un dabiskajās ūdenstilpēs ielaiž zivju resursu atražošanai un pavairošanai paredzētos zivju mazuļus, kā arī prasības attiecībā uz mākslīgai zivju pavairošanai pielāgotu privāto ezeru izmantošanu".

Darba izpildītāji – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departamenta Iekšējo ūdeņu un zivju resursu atražošanas nodaļas darbinieki:

Ruta Medne, nodaļas vadītāja

Ēriks Aleksejevs, vadošais pētnieks

Jānis Aizups, pētnieks

Edmunds Bērziņš, pētnieks

Jānis Dumpis, pētnieks

Toms Zālāns, asistents

1. tabula

Zivju rūpnieciskā nozveja Lielajā Subates ezerā 1955. – 2004. gadā (kg)

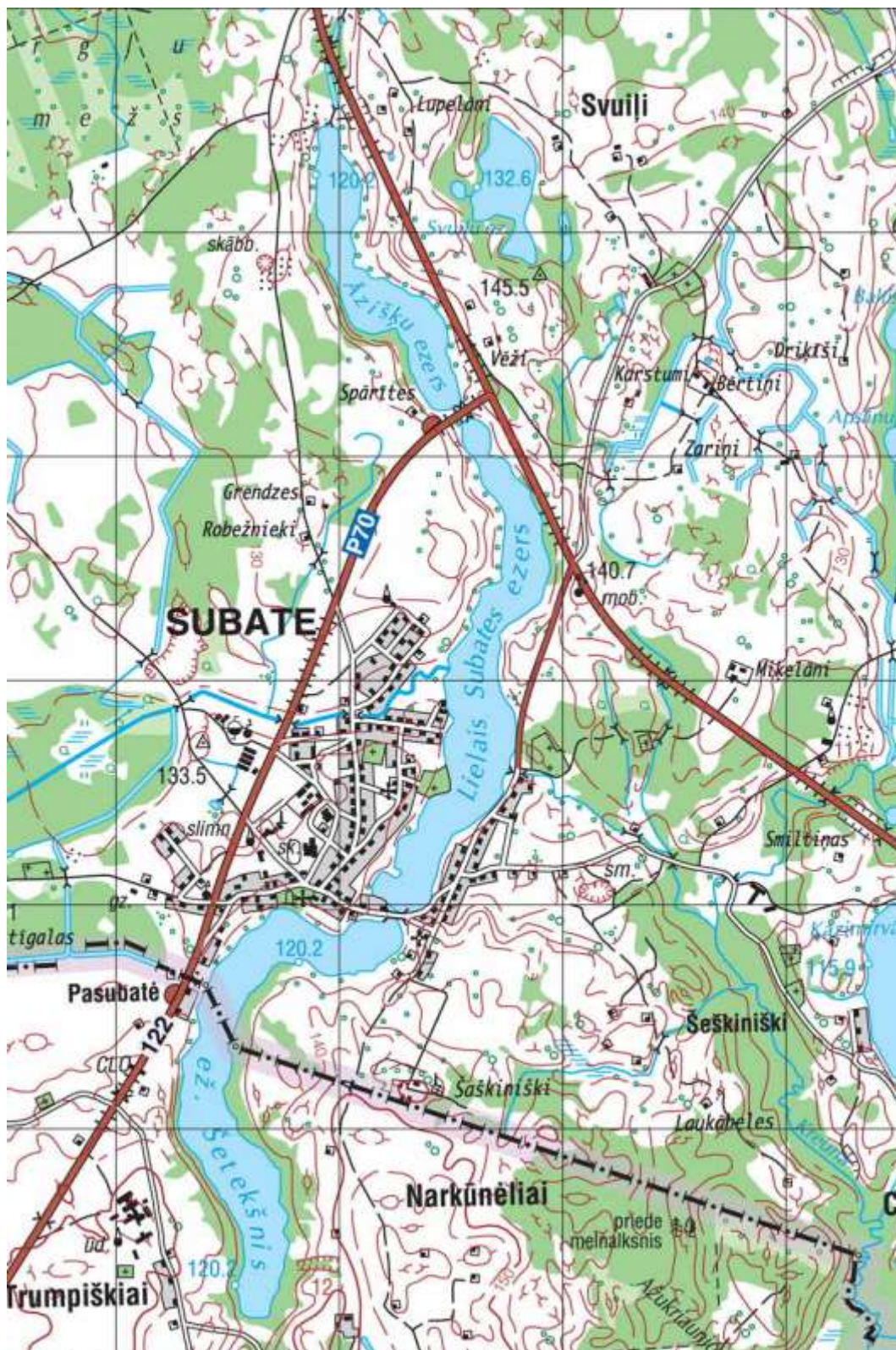
Gads	Līdaka	Plaudis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Asaris	Vēdzele	Jauktas	Kopā
1955	60	10	178	-	-	-	248	-	-	496
1956	25	27	47	-	-	-	-	-	263	362
1957	1890	555	30	-	-	-	292	212	-	2979
1958	170	62	137	-	-	-	40	409	-	818
1959	83	69	248	-	-	-	45	445	-	890
1965	384	62	42	-	-	-	-	-	-	488
1985	-	220	-	-	-	-	-	-	-	220
1989	80	310	80	-	-	-	60	-	-	530
1990	-	149	75	-	-	-	68	-	-	292
1994	5	33	-	-	-	-	4	-	-	42
1997	2	3	10	-	-	-	6	-	-	21
1998	4	1	6	-	-	-	4	-	-	15
2000	1	6	-	-	-	5	-	-	-	12
2001	7	14	-	1	1	2	-	-	-	25
2002	6	13	-	-	-	-	-	-	-	19
2003	11	21	-	-	1	2	-	-	-	35
2004	6	13	6	-	3	-	-	-	-	28

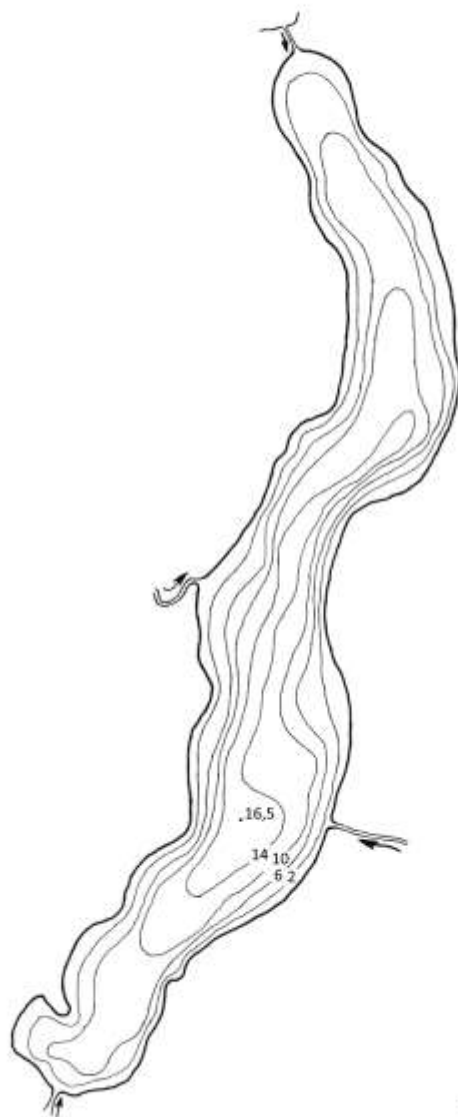
2. tabula

Lielā Subates ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1955. – 2004. gadā (kg/ha)*

Gads	Līdaka	Plaudis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Asaris	Vēdzele	Jauktas	Kopā
1955	1,2	0,2	3,7	-	-	-	5,2	-	-	10,3
1956	0,5	0,6	1,0	-	-	-	-	-	5,5	7,6
1957	39,3	11,5	0,6	-	-	-	6,1	4,4	-	61,9
1958	3,5	1,3	2,8	-	-	-	0,8	8,5	-	16,9
1959	1,7	1,4	5,2	-	-	-	0,9	9,3	-	18,5
1965	8,0	1,3	0,9	-	-	-	-	-	-	10,2
1985	-	4,6	-	-	-	-	-	-	-	4,6
1989	1,7	6,4	1,7	-	-	-	1,2	-	-	11,0
1990	-	3,1	1,6	-	-	-	1,4	-	-	6,1
1994	0,1	0,7	-	-	-	-	0,1	-	-	0,9
1997	-	0,1	0,2	-	-	-	0,1	-	-	0,4
1998	0,1	-	0,1	-	-	-	0,1	-	-	0,3
2000	-	0,1	-	-	-	0,1	-	-	-	0,2
2001	0,1	0,3	-	-	-	-	-	-	-	0,4
2002	0,1	0,3	-	-	-	-	-	-	-	0,4
2003	0,2	0,4	-	-	-	-	-	-	-	0,6
2004	0,1	0,3	0,1	-	0,1	-	-	-	-	0,6

* – produktivitāte zemāka par 0,1 kg/ha nav norādīta

Lielais Subates ezers

Pēc VMPI 1972. g. datiem